

LA/Petri Jääskinen/AN

14.11.1985

Työeläkelaitoksille

MUUTOKSIA VEL-ELÄKKEEN LASKEMISTAPAAN

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksen laiksi valtion eläkelain muuttamisesta.

Esitys liittyy osittain niihin sosiaaliturvaa koskeviin muutoksiin, jotka sisältyvät vuoden 1984 tulopoliittiseen kokonaisratkaisuun.

Esityksessä ehdotetaan VEL:a muutettavaksi siten, että edunsaajan siirtyessä, palvelussuhteen kuitenkin jatkussa yhdenjaksoisena, täysiaikaisesta osa-aikaiseen työhön tai päinvastoin ja työansion samalla muuttuessa olennaisesti, eläke lasketaan erikseen täysiaikaisen ja osa-aikaisen palveluskauden osalta. Vastaavan sisältöinen muutos (työsuhteen ns. tekninen ratkaisu) on tehty TEL:iin 1.1.1985 voimaantulleella lailla (607/84).

Samoin ehdotetaan eläkkeen laskemistavan muuttamista siten, että eläke lasketaan erikseen kustakin yhdenjaksoisena jatkuneesta palvelusuhteesta.

Laki on tarkoitus saattaa voimaan 1.1.1987.

ELÄKETURVAKESKUS

LIITE

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi valtion eläkelain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksen tarkoituksena on saattaa valtion palveluksesta karttuva eläke vastaamaan nykyistä paremmin edunsaajan työhistoriaa ja ansiotasoa.

Esityksessä ehdotetaan valtion eläkelakia muutettavaksi siten, että edunsaajan siirtyessä, palvelussuhteen kuitenkin jatkuessa yhdenjaksoisena, täysiaikaisesta osa-aikaiseen työhön tai päiväs- toin ja työansion samalla muuttuessa olennaisesti, eläke lasketaan erikseen täysiaikaisen ja osa- aikaisen palveluskauden osalta. Tältä osin esitys liittyy osana niihin sosiaaliturvaa koskeviin muutoksiin, jotka sisältyvät vuoden 1984 tulopoliittiseen kokonaisratkaisuun. Vastaavan sisältöinen

muutos on tehty työntekijäin eläkelakiin 1.1.1985 voimaantulleella lailla (607/84).

Edunsaajan valtion palvelus saattaa koostua useista erillisistä toisiinsa liittymättömistä palvelussuhteista, jotka ansiotasoltaan voivat erota toisistaan huomattavasti. Kun myös näistä erillisistä palvelussuhteista eläkkeen tulisi määräytyä niiden ansiotasoa vastaavasti, on valtion eläkelakia muutettava myös siten, että eläke lasketaan erikseen kustakin yhdenjaksoisena jatkuneesta palvelussuhteesta.

Laki on tarkoitus saattaa voimaan 1.1.1987.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja ehdotetut muutokset

Valtion eläkelain (280/66; VEL) mukaan eläkkeen perusteena oleva palkka lasketaan pääsääntöisesti enintään neljästä viimeisestä kalenterivuodesta ennen palveluksen päättymistä valit- tujen kahden kalenterivuoden aikana saaduista indeksillä tarkistetuista työansioista. Sanotulla tavoin neljän viimeisen kalenterivuoden ansiosta määräytyvään eläkepalkkaan luetaan eläkejaksi edunsaajan koko valtion palvelus. Eläke määräytyy toisin sanoen myös aikaisemmista erillisistä palvelusjaksoista aina neljän viimeisen vuoden ansioiden perusteella. Tässä suhteessa VEL eroaa työntekijäin eläkelaista (395/61; TEL), jonka

mukaan eläke lasketaan jokaisesta päättyneestä työsuhteesta erikseen.

Jos edunsaaja palveluksen jatkuessa yhdenjaksoisena siirtyy pitkään jatkuneesta täysiaikaisesta työstä osa-aikaiseen työhön tai hänen työaikansa muutoin muuttuu siten, että työansio samalla olennaisesti alenee, saattaa hänen eläketurvansa edellä selostetusta eläkepalkan laskentasaännöstä johtuen kokonaisuudessaan huomattavasti heikentyä, jos osa-aikainen palvelus ajoittuu neljään viimeiseen palvelusvuoteen. Vastaava epäkohta voi syntyä, jos edunsaajan palvelus päättyy ennen eläkkeelle siirtymistä ja hän palaa uudelleen valtion palvelukseen olennaisesti pienemmälle palkalle. Eläke ei vastaa edunsaajan työhistoriaa ja ansiotasoa myöskään silloin, kun edunsaaja on siirtynyt yhdenjaksoisena jatkuneen palveluksen

kestässä pitkäaikaisesta osa-aikatyöstä pysyväisluontoisesti täysi-aikaiseen työhön ansiotason samalla noustessa, tai kun edunsaajan ansio viimeisestä, mahdollisesti hyvinkin lyhytaikaisesta valtion palveluksesta on huomattavasti korkeampi kuin, mitä ansio oli aiemmasta erillisestä, ajallisesti pidemmästä palveluksesta.

Edellä selostettujen epäkohtien korjaamiseksi ehdotetaan VEL:a muutettavaksi siten, että edunsaajan säännöllisen työajan muututtua yhdenjaksoisena jatkuneen palveluksen kestässä muutoin kuin tilapäiseksi tarkoitetulla tavalla ja hänen työansionsa samalla muututtua olennaisesti, eläke laskettaisiin erikseen sanottua olennaisesti edeltäneeltä ja sen jälkeiseltä palvelusjaksolta. Näin meneteltäisiin myös silloin, kun muutos työajassa on tapahtunut asteittain. Ehdoterut säännökset vastaavat TEL:n muuttamisesta annetun lain (607/84) säännöksiä.

Jotta eläke vastaisi edunsaajan työhistoriaa ja ansiotasoa myös niissä tapauksissa, joissa edunsaajan työhistoriaan sisältyy useampia erillisiä ja ansiotasoltaan olennaisesti erilaisia palveluksia, on VEL:a samalla muutettava siten, että eläke lasketaan jokaisesta yhdenjaksoisena jatkuneesta palveluksesta erikseen. Jos siis edunsaajan palvelus päättyy ennen eläketapahtumaa ja hän tulee uudelleen valtion palvelukseen, joka ei välittömästi liity edelliseen palvelukseen, määrättäisiin hänelle eläke erikseen kummastakin palveluksesta. Edunsaajan siirtyessä palveluksesta toiseen VEL:n alaiseen palvelukseen katsottaisiin palveluksen, kuten nykyisinkin, jatkuneen yhdenjaksoisena, jos siirtyminen on tapahtunut välittömästi.

Nykyisin valtion eläke lasketaan tavallisimmin ensi kerran vasta eläketapahtuman satuttua. Esityksen toteuttaminen merkitsee, että eläkkeen laskenta suoritettaisiin aina jokaisen yhdenjaksoisen palveluksen päätyttyä tai kun yhdenjaksoisena jatkuvan palveluksen on katsottu eläkkeen määräämistä varten päättyneen työajassa tapahtuneen muutoksen ja siihen liittyvän olennaisen työansion muuttumisen vuoksi. Tämänkaltaisen palvelussuhteiden eläkeoikeuden laskennan varhentaminen selkeyttää eläketurvan toimeenpanoa.

Myös edunsaajalla itsellään olisi aina kunkin yhdenjaksoisen palveluksen päätyttyä mahdollisuus saada valtiokonttorilta tiedot ansaitsemastaan eläkeoikeudesta ja eläkkeen määrästä. Tätä voidaan pitää nykyiseen verrattuna edunsaajan kannalta etuna, jonka merkitys korostuu etenkin siinä, että edunsaaja voi osa-aikatyöhön tai ansiotasoltaan alemmipalkkaiseen työhön siirtymistä harkitessaan ottaa huomioon, miten mahdollinen siirtyminen tulisi vaikuttamaan hänen eläketurvaansa.

2. Asian valmistelu

Esitystä on valmisteltu valtion eläkeneuvottelukunnassa, jossa on edustettuina myös valtion henkilöstöä edustavat keskusjärjestöt.

3. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Esitys vaikuttaa eläkkeen määrään vain silloin, kun edunsaajalla on useampia erillisiä palvelussuhteita valtioon tai kun työansio yhdenjaksoisena jatkuneen palveluksen kestässä pysyvänlaatuisten työajan muutoksen seurauksena olennaisesti muuttuu. Esitys merkitsee eläkkeen määräämistä nykyistä paremmin edunsaajan työhistorian ja ansiotason perusteella.

Esityksen vaikutusta myönnettäviin eläkkeisiin ja sitä kautta valtioneuvoston erittäin vaikea markkamääräisesti arvioida. Vaikutus eläkekustannuksiin riippuu paitsi osa-aikatyön käyttömahdollisuuksien ja työvoiman liikkuvuuden kehittymisestä, myös TEL-indeksin tulevasta kehityksestä suhteessa palkkoihin. Voidaan kuitenkin olettaa, että suurin osa valtion eläkkeistä esityksen voimaantumisen jälkeen tullaan laskemaan samoin kuin nykyisin. Kun lisäksi esityksen vaikutus yksittäisen eläkkeen määrään voi olla henkilön työhistoriasta riippuen joko neutraali, nosta-va tai laskeva, kokonaisvaikutus eläkekustannuksiin on todennäköisesti hyvin pieni. Vaikutus eläkekustannuksiin ilmenee hitaasti ja on kokonaisuudessaan näkyvissä vasta 30 vuoden kuluttua.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotus

1 §. Pykälän 5 momentin mukaan yhdenjaksoisena jatkuneen palveluksen katsottaisiin eläkkeen määräämistä varten keskeytyneen, jos edunsaajan säännöllisenä pidettävä työaika on muuttunut muutoin kuin tilapäiseksi tarkoitetulla tavalla ja hänen työansionsa on samalla muuttunut olennaisesti. Pykälän 6 momentin mukaan näin meneteltäisiin myös työajan muuttuessa asteittain, jos työansion muutos on toteutunut enintään kolmen vuoden kuluessa. Eläke laskettaisiin erikseen mainittua muutosta edeltäneeltä ja sen jälkeiseltä palvelusjaksolta.

Palveluksen katsottaisiin kuitenkin jatkuneen yhdenjaksoisena, jos eläketapahtuma sattuu kahden vuoden kuluessa siitä, kun palvelus on 5 tai 6 momentin perusteella jaettu eläkkeen määräämistä varten erillisiksi jaksoiksi. Näin menetellen estetään eläketurvan sattumanvarainen heikkeminen niissä tapauksissa, joissa tulevan ajan osuus eläkkeeseen on merkittävä.

Palveluksen jakaminen sanotulla tavalla erillisiksi jaksoiksi eläkkeen laskemista varten on tarkoituksenmukaista vain sellaisissa tapauksissa, joissa ansiotason muutos vaikuttaa olennaisesti edunsaajan eläketurvaan. Tämän vuoksi momenttien soveltaminen edellyttää, että työansion tulee työajan muutoksen seurauksena alentua vähintään yhdellä neljänneksellä tai nousta vähintään yhdellä kolmanneksella.

Momenttien soveltamisalan ulkopuolelle jäisivät lyhyet, alle kolme vuotta kestäneet palvelussuhteet, koska tällaisten palvelussuhteiden vaikutus eläkkeen määrään on vähäinen. Menettely ei myöskään koskisi edunsaajia, joilla ei ole säännöllistä työaika.

Työajan muutoksella tarkoitetaan muutosta työajan pituudessa. Ansiotason muutoksen tulee aina liittyä työajan muutokseen, mutta sen ei tarvitse johtua yksinomaan siitä.

Momenttien soveltaminen edellyttää, että työajan muutosta ei ole tarkoitettu tilapäiseksi.

Siirtyminen esimerkiksi osa-aikatyöhön voi tapahtua siten, että edunsaaja jättää päätoimensa kokonaan ja siirtyy välittömästi, ilman, että palvelussuhde valtioon katkeaisi, osa-aikaiseen tehtävään. Jos edunsaaja ennen välitöntä siirtymistään on ollut yhdenjaksoisesti valtion palveluksessa kolme vuotta, ehdotettujen säännösten soveltaminen tulee kyseeseen välittömästi siirtymishetkellä, mikäli soveltamisedellytykset vaaditun työajan ja ansiotason muutoksen osalta ovat olemassa.

Siirtyminen osa-aikatyöhön voi eräissä tapauksissa tapahtua myös siten, että edunsaajalle myönnetään virkavapautta tai sitä vastaavaa vapautusta määrääjäksi kokopäivävirasta tai -toimesta. Tällaisesta tilanteesta on kysymys, kun edunsaaja siirtyy valtion virastoissa ja laitoksissa järjestettävästä osa-aikatyöstä annetun asetuksen (25/83) mukaisesti osa-aikatyöhön. Mainitun asetuksen mukaan yhdellä kertaa myönnettävän virkavapauden tai sitä vastaavan vapautuksen enimmäiskesto on yksi vuosi. Tarkoitus on, että momentin soveltamisedellytykset täyttyisivät, kun edunsaaja on siirtynyt mainitun asetuksen mukaiseen osa-aikatyöhön asetuksen sallimaksi enimmäisajaksi.

Pykälän 7 momentin mukaan edunsaaja saisi halutessaan valtiokonttorilta tiedon siitä, aiheuttaako työajan ja ansiotason muutos 5 tai 6 momentin mukaisen palveluksen jakamisen eläkkeen määräämistä varten. Jos 5 tai 6 momentin soveltamisedellytykset olisivat olemassa, vahvistettaisiin samalla sen eläkkeen määrä, joka on karttunut näin päättyneestä palveluksesta.

7 §. Pykälän 1 momenttia esitetään muutettavaksi siten, että eläkkeen perusteena oleva palkka määrätään kustakin palveluksesta erikseen. Momenttiin on lisäksi tarkennuksena sisällytetty viirtauus työansioiden tarkistamisesta 16 §:n 1 momentissa tarkoitettun TEL 9 §:n soveltamista varten vahvistettavan palkkaindeksiluvun mukaan. Muutoin momentin sisältöä ei ole muutettu.

Pykälän 1 momentin muuttamisesta sanotulla tavalla seuraa, että pykälän 2 momentin säännöksessä eläkkeen perusteena olevan palkan poikkeuksellisesta tarkistamisesta on määriteltävä, mistä yhdenjaksoisista palvelussuhteista laskettavaan eläkkeeseen tarkistus on mahdollista suorittaa. TEL:n säännösten mukaisesti esitetään tarkistus toimitettavaksi viimeisestä yhdenjaksoisena jatkuneesta palveluksesta tai työkyvyttömyys- ja työttömyyseläketapauksissa viimeisistä, vuoden aikana ennen eläketapahtumaa päättyneistä palveluksista. Samassa yhteydessä esitetään momentin soveltamisedellytyksiä täsmennettäväksi TEL:n kanssa yhdenmukaisiksi siten, että eläkepalkan tarkistaminen tulee kyseeseen, jos ansiotason muutoksella on olennainen vaikutus edunsaajan eläketurvaan.

Tarkoitus on, ettei palvelusta ehdotettujen 1 §:n 5 tai 6 momentin perusteella jaettaisi eläkkeen määräämistä varten erillisiksi jaksoiksi, jos 7 pykälän 2 momentin soveltamisedellytykset ovat olemassa. Tämän vuoksi 7 §:n 2 momentin loppuun esitetään lisättäväksi säännös, jonka mu-

kaan palveluksen katsotaan jatkuneen yhdenjaksoisena 2 momenttia sovellettaessa sen estämättä, mitä 1 §:n 5 ja 6 momentissa on säädetty.

10 §. Pykälän 1 momentin alkuun on lisätty säännös, jonka mukaan eläke lasketaan kustakin palveluksesta erikseen.

Se, milloin palvelusta on 10 §:n 1 momenttia sovellettaessa pidettävä eri palveluksena, määräytyy 1 §:n 4 momentin 1 virkkeen sekä ehdotettujen uusien 5 ja 6 momenttien perusteella. Palveluksen katsotaan 1 §:n 4 momentin 1 virkkeen mukaan jatkuneen yhdenjaksoisena, vaikka edunsaaja siirtyy palvelussuhteesta toiseen VEL:n alaiseen palvelussuhteeseen, jos siirtyminen on tapahtunut välittömästi. Tällöin palvelus katsotaan 10 §:ää sovellettaessa samaksi palvelukseksi. Jos siirtyminen sen sijaan ei ole tapahtunut välittömästi, pidetään aiempaa ja uutta palvelussuhdetta eri palveluksina. Viimeksi mainitulla tavalla menetellään myös silloin, kun edunsaaja siirtyy valtion palveluksesta pois ja palaa myöhemmin uudelleen valtion palvelukseen tai kun yhdenjaksoinen palvelus jaetaan eri palveluksiksi ehdotettujen 1 §:n 5 tai 6 momentin perusteella.

Pykälän nykyisen 4 momentin mukaan VEL:n mukainen eläke saa olla enintään 66 % 7 §:n mukaisesta eläkkeen perusteena olevasta palkasta. Koska eläke vastaisuudessa laskettaisiin jokaisesta palveluksesta erikseen, on 4 momenttia muutettu siten, että eri palveluksista lasketujen eläkkeiden yhteismäärä saa olla enintään 66 % korkeimmasta sellaisen eläkkeen perusteena olevasta palkasta, jossa eläkeaikaa on vähintään kaksi vuotta. Vähintään kahden vuoden eläkeaikaa edellytetään sen vuoksi, että karttumiskarto voitaisiin määrätä paremmin edunsaajan pidempiaikaista ansiotasoa vastaavasti. Jos sellaista eläkettä ei ole, jossa eläkeaikaa on vähintään kaksi vuotta, eläkkeen enimmäismäärä määrätään korkeimmasta eläkkeen perusteena olevasta palkasta.

2. Voimaantulo

Laki ehdotetaan saatettavaksi voimaan 1 päivästä tammikuuta 1987.

Lakia ehdotetaan sovellettavaksi lain voimassa ollessa päättyviin palveluksiin, kuitenkin siten,

että 1 §:n 5, 6 ja 7 momentin säännöksiä sovellettaisiin niihin palveluksiin, joissa sanotuissa momenteissa tarkoitettu työajan muutos tai muutoksen ollessa asteittainen, ensimmäinen tämän lain mukainen muutos tapahtuu lain voimaan tulon jälkeen. Ehdotus vaikuttaisi lain voimaan tullessa jatkuvan palveluksen perusteella myönnettävään eläkkeeseen vasta sen jälkeen, kun mainittu muutos tai muutoksen ollessa asteittainen, ensimmäinen muutos tapahtuu lain voimaantulon jälkeen.

Ehdotettu voimaantulosäännös merkitsee sitä, että niiden edunsaajien, jotka eivät ole lain voimaantulohetkellä VEL:n mukaiseen eläkkeeseen oikeutettavassa palveluksessa ja joilla ei myöhemminkään tule tällaista palvelusta ennen eläketapahtumaa olemaan, eläke määräytyisi nykyisten säännösten mukaisesti. Mikäli edunsaaja sen sijaan on lain voimaantulohetkellä tai sen jälkeen VEL:n mukaiseen eläkkeeseen oikeutavassa palveluksessa, luettaisiin ennen lain voimaantuloa päättynyt palvelus eläkeaikana hyväksi ensisijaisesti sellaisesta palveluksesta määrättävää eläkettä varten, jossa edunsaaja on lain voimaantulohetkellä ollut. Ellei tällaista palvelusta ole, luetaan eläke aika ensiksi lain voimaantulon jälkeen alkaneesta palveluksesta määrättävää eläkettä varten.

Jotta edunsaajalle ei lain voimaantulovaiheessa aiheutuisi menetyksiä sen vuoksi, että mahdollisesti pitkään palvelus korkeampipalkkaisessa palveluksessa luettaisiin eläkejäksi huomattavasti alemmpipalkkaisesta palveluksesta määrättävään eläkkeeseen, ehdotetaan lakia edunsaajan niin halutessa sovellettavaksi takautuvasti siten kuin laki olisi ollut voimassa 1 §:n 5 ja 6 momentissa tarkoitettun työajan ja ansiotason muutoksen tapahtuessa viimeksi ennen 1.1.1987 taikka palveluksen päättyessä viimeisen kerran ennen 1.1.1987.

Lakiehdotuksella ei ole tarkoitettu muuttava 1 §:n 4 momentin samanaikaisten palveluksien eläkeoikeutta koskevaa säännöstä. Edellä selostettu voimaantulosäännös koskisi myös näitä palveluksia.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

valtion eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 20 päivänä toukokuuta 1966 annetun valtion eläkelain (280/66) 7 §:n 1 ja 2 momentti ja 10 §:n 1, 2 ja 4 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 7 §:n 1 momentti 9 päivänä tammikuuta 1981 annetussa laissa (15/81), 10 §:n 1 momentti 29 päivänä heinäkuuta 1976 annetussa laissa (664/76), 2 momentti 10 päivänä joulukuuta 1971 annetussa laissa (851/71) ja 4 momentti 23 päivänä joulukuuta 1982 annetussa laissa (1026/82), sekä

lisätään 1 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna mainitulla 10 päivänä joulukuuta 1971 annetulla lailla, uusi 5, 6 ja 7 momentti seuraavasti:

1 §

Jos edunsaajan säännöllisenä pidettävä työaika palveluksen jatkuttua vähintään kolme vuotta muuttuu ja hänen työansionsa samalla alenee vähintään yhdellä neljänneksellä tai nousee vähintään yhdellä kolmanneksella, ja jos työajan muutosta ei ole tarkoitettu tilapäiseksi, pidetään palvelusta eri palveluksena työajassa tapahtunutta muutosta seuraavan kuukauden alusta, ei kuitenkaan, jos eläketapahtumaan ei ole kulunut kahta vuotta.

Mitä edellä 5 momentissa on säädetty, sovelletaan myös, jos tulee selvitettyksi, että muutos työajassa on tapahtunut asteittain ja työansiot ovat sen johdosta muuttuneet sanotussa momentissa tarkoitettulla tavalla enintään kolmen vuoden kuluessa ensimmäisestä muutoksesta lukien. Verrattaessa toisiinsa eri ajankohtien työansioita, ne tarkistetaan 16 §:n mukaisesti.

Edunsaajan hakemuksesta on annettava päätös siitä, onko palvelukseen sovellettava 5 tai 6 momenttia, ja myönteisessä tapauksessa vahvistettava näin päättyneestä palveluksesta muodos-

tuva vastainen eläkeoikeus. Päätökseen saa hakea muutosta siten kuin 23 §:ssä on säädetty.

7 §

Eläkkeen perusteena oleva palkka määrätään kustakin palveluksesta erikseen laskemalla enintään 4 viimeisestä kalenterivuodesta ennen palveluksen päättymistä jäljempänä sanotulla tavalla valittujen 2 kalenterivuoden aikana palveluksesta saatujen 16 §:n mukaisesti tarkistettujen yhteenlaskettujen työansioiden keskimäärä kuukautta kohden. Jos palvelus on jatkunut useamman kuin 2 kalenterivuoden aikana, palveluksen alkamisvuotta ei oteta huomioon, ellei palvelus sanottuna kalenterivuotena ole jatkunut vähintään 6 kuukautta. Jos näin on valittavina 3 kalenterivuotta, jätetään niistä huomioon ottamatta se vuosi, jona työansioiden keskimäärä kuukautta kohden on pienin, ja jos valittavina on 4 kalenterivuotta, jätetään myös huomioon ottamatta se vuosi, jona työansioiden keskimäärä kuukautta kohden on suurin. Jos palvelus on jatkunut vain yhden kalenterivuoden aikana, eläkkeen perusteena olevana palkkana käytetään työansioiden keskimäärää kuukautta kohden. Milloin kysymys

on työkyvyttömyyseläkkeestä, palveluksen katsotaan eläkkeen perusteena olevaa palkkaa laskettaessa päättyneen 9 §:n 1 momentissa tarkoitetun työkyvyttömyyden alkamista edeltäneen kalenterikuukauden lopussa.

Jos edunsaajan ilmoituksen johdosta tulee selvitettyksi, että hänen viimeisestä tämän lain tarkoittamasta palveluksesta saamansa työansio poikkeuksellisesta syystä on ollut alhaisempi kuin hänen 16 §:n mukaisesti tarkistettu työansionsa samassa palveluksessa ennen tällaisen syyn ilmaantumista niin pitkänä aikana, että suurempaa työansiota voitui pitää vakiintuneena, ja jos tällä seikalla on olennainen vaikutus hänen eläketurvaansa, eläkkeen perusteena olevana palkkana pidetään sitä keskimääräistä palveluksesta saatua työansiota, joka hänellä olisi ollut, jollei mainittua syytä olisi esiintynyt. Sama on laki myös muiden palvelusten osalta, mikäli ne ovat päättyneet eläketapahtumaa lähinnä edeltäneiden 360 sellaisen päivän aikana, joilta edunsaaja ei ole saanut työttömyysturvalain (602/84) mukaista ansioon suhteutettua päivärahaa. Jos tulee selvitettyksi, että palveluksesta saatu työansio poikkeuksellisesta syystä on vastaavalla tavalla korkeampi kuin edellä mainittu vakiintunut työansio, eläkkeen perusteena olevaa palkkaa voidaan samalla tavoin alentaa. Sen estämättä, mitä 1 §:n 5 ja 6 momentissa on säädetty, katsotaan palveluksen jatkuneen yhdenjaksoisesti tätä momenttia sovellettaessa.

10 §

Eläke lasketaan kustakin palveluksesta erikseen. Eläkkeen määrä on kunkin palveluksen osalta eläkeajaksi luetulta täydeltä kuukaudesta 1/12 prosenttia ajalta ennen 1 päivää heinäkuuta 1962 ja siitä lukien 1/6 prosenttia eläkkeen perusteena olevasta palkasta.

Eläkkeen määrä on kuitenkin kunkin palveluksen osalta eläkeajaksi luetulta täydeltä kuukaudesta 11/60 prosenttia eläkkeen perusteena olevasta palkasta,

a) jos edunsaaja palveluksensa päättymistä välittömästi edeltäneet 6 kuukautta on ollut yhdenjaksoisesti jatkuneessa palveluksessa ja tämän päättyessä on saavuttanut virkaansa tai työtänsä varten säädetyn eläkeiän sekä jos hänellä sen saavuttamista tai palveluksen päättymistä välittömästi edeltäneiden 5 vuoden kuluessa on eläkeikää yhteensä vähintään 3 vuotta; taikka

b) jos työkyvyttömyys- tai työttömyyseläke

myönnetään 5 §:n 2 momenttia tahi vanhuuseläke 8 §:n 3 tai 4 momenttia soveltaen.

Kunkin palveluksen osalta määrätty eläkkeet lasketaan yhteen. Eläkkeiden yhteismäärä saa olla enintään 66 prosenttia korkeimmasta sellaisen tämän lain mukaisesti lasketun eläkkeen perusteena olevasta palkasta, jossa on eläkeikää vähintään 2 vuotta. Jos sellaista eläkettä ei ole, yhteismäärä saa olla enintään 66 prosenttia korkeimmasta tämän lain mukaisen eläkkeen perusteena olevasta palkasta. Jos edunsaajalla tämän lain mukaista eläkettä varten huomioon otetun palveluksen perusteella on oikeus eläkkeeseen myös lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain nojalla tai jos hänellä 5 §:n 5 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitetun palveluksen perusteella on oikeus eläkkeeseen myös työntekijäin eläkelain nojalla taikka jos hänellä 6 §:n 1 momentin 3 kohdan c alakohdassa tarkoitetun toiminnan perusteella on oikeus eläkkeeseen kansainväliseltä järjestöltä tai yhteistyöelimeltä tahi kehitysyhteistyötehtävästä vähintään viisi vuotta kestäneen toiminnan perusteella, tämän lain mukaisesta eläkkeestä vähennetään:

1) määrä, joka on 1/8 prosenttia eläkkeen perusteena olevasta palkasta jokaiselta sellaiselta eläkeajaksi luetulta kuukaudesta, joita ajalta valtiolta saatu ansio on otettu huomioon lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain mukaista eläkettä varten sekä lisäksi tämän lain mukaista eläkettä varten hyväksiluetulta ajalta työkyvyttömyyden tai työttömyyden alkamisesta eläkeiän saavuttamiseen, jos sitä aikaa vastaava ansio on otettu huomioon edellä mainittua eläkettä varten ja tämä perustuu kokonaan tai osittain valtion palveluksesta saatuun ansioon;

2) työntekijäin eläkelain mukainen eläke siltä osin kuin se perustuu samaan palvelusaikaan kuin tämän lain mukainen eläke; ja

3) kansainväliseltä järjestöltä tai yhteistyöelimeltä tahi kehitysyhteistyötehtävästä tuleva eläke siltä osin kuin se perustuu muihin kuin edunsaajalta perittyihin maksuihin ja samaan palvelusaikaan kuin tämän lain mukainen eläke;

jolloin ei oteta huomioon työntekijäin eläkelain mukaisesta eläkkeestä muiden eläkkeiden ja korvausten johdosta tehtävää vähennystä. Eläkkeen enimmäismäärästä on muutoin voimassa mitä jäljempänä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1987. Sitä sovelletaan palvelukseen, joka päättyy lain voimassa ollessa, kuitenkin siten, että

lain 1 §:n 5, 6 ja 7 momenttia sovelletaan niihin palveluksiin, joissa sanotuissa momenteissa tarkoitettu työajan muutos tai muutoksen ollessa asteittainen, ensimmäinen muutos tapahtuu lain voimassa ollessa. Ennen lain voimaantuloa päätynyt palvelus luetaan eläkeajaksi lain voimaantullessa jatkuneesta palveluksesta tai, ellei tällaista palvelusta ole, lain voimassa ollessa ensiksi alkaneesta palveluksesta määrättävää eläkettä varten.

Jos edunsaajalla on eläkeajaksi luettavaa palvelusta 1.1.1987 jälkeen, voidaan lakia edunsaajan hakemuksesta soveltaa takautuvasti siten kuin laki olisi ollut voimassa 1 §:n 5 ja 6 momentissa tarkoitetun muutoksen tapahtuessa viimeksi ennen 1.1.1987 tai eläkkeeseen oikeuttavan palveluksen päättyessä viimeisen kerran ennen 1.1.1987.

Helsingissä 1 päivänä marraskuuta 1985

Tasavallan Presidentti
MAUNO KOIVISTO

Ministeri *Urpo Leppänen*

Laki

valtion eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 20 päivänä toukokuuta 1966 annetun valtion eläkelain (280/66) 7 §:n 1 ja 2 momentti ja 10 §:n 1, 2 ja 4 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 7 §:n 1 momentti 9 päivänä tammikuuta 1981 annetussa laissa (15/81), 10 §:n 1 momentti 29 päivänä heinäkuuta 1976 annetussa laissa (664/76), 2 momentti 10 päivänä joulukuuta 1971 annetussa laissa (851/71) ja 4 momentti 23 päivänä joulukuuta 1982 annetussa laissa (1026/82), sekä

lisätään 1 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna mainitulla 10 päivänä joulukuuta 1971 annetulla lailla, uusi 5, 6 ja 7 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

1 §

Jos edunsaajan säännöllisenä pidettävä työaika palveluksen jatkuttua vähintään kolme vuotta muuttuu ja hänen työansionsa samalla alenee vähintään yhdellä neljänneksellä tai nousee vähintään yhdellä kolmanneksellä, ja jos työajan muutosta ei ole tarkoitettu tilapäiseksi, pidetään palvelusta eri palveluksena työajassa tapahtunutta muutosta seuraavan kuukauden alusta, ei kuitenkaan, jos eläketapahtumaan ei ole kulunut kahta vuotta.

Mitä edellä 5 momentissa on säädetty, sovelletaan myös, jos tulee selvityksi, että muutos työajassa on tapahtunut asteittain ja työansiot ovat sen johdosta muuttuneet sanotussa momentissa tarkoitettulla tavalla enintään kolmen vuoden kuluessa ensimmäisestä muutoksesta lukien. Verrattaessa toisiinsa eri ajankohtien työansioita, ne tarkistetaan 16 §:n mukaisesti.

Edunsaajan hakemuksesta on annettava päätös siitä, onko palvelukseen sovellettava 5 tai 6 momenttia, ja myönteisessä tapauksessa vahvistettava näin päättyneestä palveluksesta muodostuva vastainen eläkeoikeus. Päätökseen saa hakea muutosta siten kuin 23 §:ssä on säädetty.

7 §

Eläkkeen perusteena oleva palkka määrätään laskemalla enintään 4 viimeisestä kalenterivuodesta ennen palveluksen päättymistä jäljempänä sanotulla tavalla valittujen 2 kalenterivuoden aikana palveluksesta saatujen yhteenlaskettujen työansioden keskimäärä kuukautta kohden. Jos

7 §

Eläkkeen perusteena oleva palkka määrätään kustakin palveluksesta erikseen laskemalla enintään 4 viimeisestä kalenterivuodesta ennen palveluksen päättymistä jäljempänä sanotulla tavalla valittujen 2 kalenterivuoden aikana palveluksesta saatujen 16 §:n mukaisesti tarkistettujen yhteen-

Voimassa oleva laki

palvelus on jatkunut useamman kuin 2 kalenterivuoden aikana, palveluksen alkamisvuotta ei oteta huomioon, ellei palvelus sanottuna kalenterivuotena ole jatkunut vähintään 6 kuukautta. Jos näin on valittavina 3 kalenterivuotta, jätetään niistä huomioon ottamatta se vuosi, jona työansioiden keskimäärä kuukautta kohden on pienin, ja jos valittavina on 4 kalenterivuotta, jätetään myös huomioon ottamatta se vuosi, jona työansioiden keskimäärä kuukautta kohden on suurin. Jos palvelus on jatkunut vain yhden kalenterivuoden aikana, eläkkeen perusteena olevana palkkana käytetään työansioiden keskimäärää kuukautta kohden. Milloin kysymys on työkyvyttömyyseläkkeestä, palveluksen katsotaan eläkkeen perusteena olevaa palkkaa laskettaessa päättyneen 9 §:n 1 momentissa tarkoitettua työkyvyttömyyden alkamista edeltäneen kalenterikuukauden lopussa.

Jos edunsaajan ilmoituksen johdosta tulee selvitettyksi, että palveluksesta saatu työansio poikkeuksellisesta syystä on ollut alhaisempi kuin työansio samassa palveluksessa ennen tällaisen syyn ilmaantumista niin pitkänä aikana, että suurempaa työansiota voitiin pitää vakiintuneena, ja jos tällä seikalla on olennainen vaikutus hänen eläkkeeseensä, eläkkeen perusteena olevana palkkana pidetään sitä keskimääräistä palveluksesta saatua työansiota, joka hänellä olisi ollut, jollei mainittua syytä olisi esiintynyt. Jos tulee selvitettyksi, että palveluksesta saatu työansio poikkeuksellisesta syystä on vastaavalla tavalla korkeampi kuin edellä mainittu vakiintunut työansio, eläkkeen perusteena olevaa palkkaa voidaan samalla tavoin alentaa.

Ehdotus

laskettujen työansioiden keskimäärä kuukautta kohden. Jos palvelus on jatkunut useamman kuin 2 kalenterivuoden aikana, palveluksen alkamisvuotta ei oteta huomioon, ellei palvelus sanottuna kalenterivuotena ole jatkunut vähintään 6 kuukautta. Jos näin on valittavina 3 kalenterivuotta, jätetään niistä huomioon ottamatta se vuosi, jona työansioiden keskimäärä kuukautta kohden on pienin, ja jos valittavina on 4 kalenterivuotta, jätetään myös huomioon ottamatta se vuosi, jona työansioiden keskimäärä kuukautta kohden on suurin. Jos palvelus on jatkunut vain yhden kalenterivuoden aikana, eläkkeen perusteena olevana palkkana käytetään työansioiden keskimäärää kuukautta kohden. Milloin kysymys on työkyvyttömyyseläkkeestä, palveluksen katsotaan eläkkeen perusteena olevaa palkkaa laskettaessa päättyneen 9 §:n 1 momentissa tarkoitettua työkyvyttömyyden alkamista edeltäneen kalenterikuukauden lopussa.

Jos edunsaajan ilmoituksen johdosta tulee selvitettyksi, että hänen viimeisestä tämän lain tarkoittamasta palveluksesta saamansa työansio poikkeuksellisesta syystä on ollut alhaisempi kuin hänen 16 §:n mukaisesti tarkistettu työansionsa samassa palveluksessa ennen tällaisen syyn ilmaantumista niin pitkänä aikana, että suurempaa työansiota voitiin pitää vakiintuneena, ja jos tällä seikalla on olennainen vaikutus hänen eläketurvaansa, eläkkeen perusteena olevana palkkana pidetään sitä keskimääräistä palveluksesta saatua työansiota, joka hänellä olisi ollut, jollei mainittua syytä olisi esiintynyt. Sama on laki myös muiden palvelusten osalta, mikäli ne ovat päättyneet eläketapahtumaa lähinnä edeltäneiden 360 sellaisen päivän aikana, joilta edunsaaja ei ole saanut työttömyysturvalain (602/84) mukaista ansioon suhteutettua päivärahaa. Jos tulee selvitettyksi, että palveluksesta saatu työansio poikkeuksellisesta syystä on vastaavalla tavalla korkeampi kuin edellä mainittu vakiintunut työansio, eläkkeen perusteena olevaa palkkaa voidaan samalla tavoin alentaa. Sen estämättä, mitä 1 §:n 5 ja 6 momentissa on säädetty, katsotaan palveluksen jatkuneen yhdenjaksoisesti tätä momenttia sovellettaessa.

10 §

Eläkkeen määrä on jokaiselta eläkeajaksi luterulta täydeltä kuukaudelta eläkkeen perusteena

438501103v

10 §

Eläke lasketaan kustakin palveluksesta erikseen. Eläkkeen määrä on kunkin palveluksen

Voimassa oleva laki

olevasta palkasta 1/12 prosenttia ajalta ennen 1 päivää heinäkuuta 1962 ja siitä lukien 1/6 prosenttia.

Eläkkeen määrä on kuitenkin jokaiselta eläkeajaksi luetulta täydeltä kuukaudelta 11/60 prosenttia eläkkeen perusteena olevasta palkasta,

a) jos edunsaaja palveluksensa päättymistä välittömästi edeltäneet 6 kuukautta on ollut yhdenjaksoisesti jatkuneessa palveluksessa ja tämän päättyessä on saavuttanut virkaansa tai työtänsä varten säädetyn eläkeiän sekä jos hänellä sen saavuttamista tai palveluksen päättymistä välittömästi edeltäneiden 5 vuoden kuluessa on eläkeaikaa yhteensä vähintään 3 vuotta; taikka

b) jos työkyvyttömyys- tai työttömyyseläke myönnetään 5 §:n 2 momenttia tahi vanhuuseläke 8 §:n 3 tai 4 momenttia soveltaen.

Eläke saa olla enintään 66 prosenttia 7 §:n mukaisesta eläkkeen perusteena olevasta palkasta. Jos edunsaajalla tämän lain mukaista eläkettä varten huomioon otetun palveluksen perusteella on oikeus eläkkeeseen myös lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain nojalla tai jos hänellä 5 §:n 5 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitetun palveluksen perusteella on oikeus eläkkeeseen myös työntekijäin eläkelain nojalla taikka jos hänellä 6 §:n 1 momentin 3 kohdan c alakohdassa tarkoitetun toiminnan perusteella on oikeus eläkkeeseen kansainväliseltä järjestöltä tai yhteistyöelimeltä tahi kehitysyhteistyötehtävästä vähintään viisi vuotta kestäneen toiminnan perusteella, tämän lain mukaisesta eläkkeestä vähennetään:

1) määrä, joka on 1/8 prosenttia eläkkeen perusteena olevasta palkasta jokaiselta sellaiselta eläkeajaksi luetulta kuukaudelta, jolta ajalta valtiolta saatu ansio on otettu huomioon lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain mukaista eläkettä varten sekä lisäksi tämän lain mukaista eläkettä varten hyväksiluetulta ajalta työkyvyttömyyden tai työttömyyden alkamisesta eläkeiän saavuttamiseen, jos sitä aikaa vastaava ansio on otettu huomioon edellä mainittua elä-

Ehdotus

osalta eläkeajaksi luetulta täydeltä kuukaudelta 1/12 prosenttia ajalta ennen 1 päivää heinäkuuta 1962 ja siitä lukien 1/6 prosenttia eläkkeen perusteena olevasta palkasta.

Eläkkeen määrä on kuitenkin *kunkin palveluksen osalta* eläkeajaksi luetulta täydeltä kuukaudelta 11/60 prosenttia eläkkeen perusteena olevasta palkasta,

a) jos edunsaaja palveluksensa päättymistä välittömästi edeltäneet 6 kuukautta on ollut yhdenjaksoisesti jatkuneessa palveluksessa ja tämän päättyessä on saavuttanut virkaansa tai työtänsä varten säädetyn eläkeiän sekä jos hänellä sen saavuttamista tai palveluksen päättymistä välittömästi edeltäneiden 5 vuoden kuluessa on eläkeaikaa yhteensä vähintään 3 vuotta; taikka

b) jos työkyvyttömyys- tai työttömyyseläke myönnetään 5 §:n 2 momenttia tahi vanhuuseläke 8 §:n 3 tai 4 momenttia soveltaen.

Kunkin palveluksen osalta määräytyt eläkkeet lasketaan yhteen. Eläkkeiden yhteismäärä saa olla enintään 66 prosenttia korkeimmasta sellaisen tämän lain mukaisesti lasketun eläkkeen perusteena olevasta palkasta, jossa on eläkeaikaa vähintään 2 vuotta. Jos sellaista eläkettä ei ole, yhteismäärä saa olla enintään 66 prosenttia korkeimmasta tämän lain mukaisen eläkkeen perusteena olevasta palkasta. Jos edunsaajalla tämän lain mukaista eläkettä varten huomioon otetun palveluksen perusteella on oikeus eläkkeeseen myös lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain nojalla tai jos hänellä 5 §:n 5 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitetun palveluksen perusteella on oikeus eläkkeeseen myös työntekijäin eläkelain nojalla taikka jos hänellä 6 §:n 1 momentin 3 kohdan c alakohdassa tarkoitetun toiminnan perusteella on oikeus eläkkeeseen kansainväliseltä järjestöltä tai yhteistyöelimeltä tahi kehitysyhteistyötehtävästä vähintään viisi vuotta kestäneen toiminnan perusteella, tämän lain mukaisesta eläkkeestä vähennetään:

1) määrä, joka on 1/8 prosenttia eläkkeen perusteena olevasta palkasta jokaiselta sellaiselta eläkeajaksi luetulta kuukaudelta, jolta ajalta valtiolta saatu ansio on otettu huomioon lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain mukaista eläkettä varten sekä lisäksi tämän lain mukaista eläkettä varten hyväksiluetulta ajalta työkyvyttömyyden tai työttömyyden alkamisesta eläkeiän saavuttamiseen, jos sitä aikaa vastaava ansio on otettu huomioon edellä mainittua elä-

Voimassa oleva laki

kettä varten ja tämä perustuu kokonaan tai osittain valtion palveluksesta saatuun ansioon;

2) työntekijäin eläkelain mukainen eläke siltä osin kuin se perustuu samaan palvelusaikaan kuin tämän lain mukainen eläke; ja

3) kansainväliseltä järjestöltä tai yhteistyöelimeltä tahi kehitysyhteistyötehtävästä tuleva eläke siltä osin kuin se perustuu muihin kuin edunsaajalta perittyihin maksuihin ja samaan palvelusaikaan kuin tämän lain mukainen eläke;

jolloin ei oteta huomioon työntekijäin eläkelain mukaisesta eläkkeestä muiden eläkkeiden ja korvausten johdosta tehtävää vähennystä. Eläkkeen enimmäismäärästä on muutoin voimassa mitä jäljempänä säädetään.

Ehdotus

kettä varten ja tämä perustuu kokonaan tai osittain valtion palveluksesta saatuun ansioon;

2) työntekijäin eläkelain mukainen eläke siltä osin kuin se perustuu samaan palvelusaikaan kuin tämän lain mukainen eläke; ja

3) kansainväliseltä järjestöltä tai yhteistyöelimeltä tahi kehitysyhteistyötehtävästä tuleva eläke siltä osin kuin se perustuu muihin kuin edunsaajalta perittyihin maksuihin ja samaan palvelusaikaan kuin tämän lain mukainen eläke;

jolloin ei oteta huomioon työntekijäin eläkelain mukaisesta eläkkeestä muiden eläkkeiden ja korvausten johdosta tehtävää vähennystä. Eläkkeen enimmäismäärästä on muutoin voimassa mitä jäljempänä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1987. Sitä sovelletaan palvelukseen, joka päättyy lain voimassa ollessa, kuitenkin siten, että lain 1 §:n 5, 6 ja 7 momenttia sovelletaan niihin palveluksiin, joissa sanotuissa momenteissa tarkoitettu työajan muutos tai muutoksen ollessa asteittainen, ensimmäinen muutos tapahtuu lain voimassa ollessa. Ennen lain voimaantuloa päätynyt palvelus luetaan eläkeajaksi lain voimaantullessa jatkuneesta palveluksesta tai, ellei tällaista palvelusta ole, lain voimassa ollessa ensiksi alkaneesta palveluksesta määrättävää eläkettä varten.

Jos edunsaajalla on eläkeajaksi luettavaa palvelusta 1.1.1987 jälkeen, voidaan lakia edunsaajan hakemuksesta soveltaa takautuvasti siten kuin laki olisi ollut voimassa 1 §:n 5 ja 6 momentissa tarkoitetun muutoksen tapahtuessa viimeksi ennen 1.1.1987 tai eläkkeeseen oikeuttavan palveluksen päättyessä viimeisen kerran ennen 1.1.1987